

אוניברסיטת תל-אביב
הפקולטה למדעי החברה
המחלקה למדע המדינה

סמינר: אסטרטגיית הרתעה ביחסים הבין-לאומיים: מהמלחמה הקרה ועד למלחמה בטרור

[1031-3951-01]
תשע"ט: 2021-2020
סמסטר א': יום שני, 13:00-9:00
ד"ר אמיר לופוביץ

לאור אי הוודאות המתמשכת בשל משבר הקורונה, ביה"ס שומר לעצמו את הזכות להתאים את מתכונת הקורס ומטלות הסיום שלו למגבלות המצב כפי שיוגדרו על ידי רשויות המדינה והאוניברסיטה.

חובות הקורס:

- נוכחות והשתתפות פעילה בשיעורים.
- קריאת מקורות החובה.
- הגשת מטלות קריאה (ללא ציון – בנוסח/ עומד בדרישות / לא עומד בדרישות)
- כתיבת דו"ח ביקורת על ספר/ סדרת טלוויזיה/ סרט בנושא הרתעה (ואיתור שלו) [שימו לב, ביקורת זו יש לכתוב על פריט fiction ולא על חומר אקדמי או תיעודי].
- עבודה סמינריונית (והצגת רפרט בכיתה). הרפרטים יתקיימו בחלקו האחרון של הקורס.
- יש לאשר נושא עד לשיעור מס' 7. שימו לב, לתלמידים שלא יאשרו נושא לעבודה עד לתאריך זה, לא יאושר לכתוב עבודה. לצורך האישור ייקבעו שיחות (מקוונות). טרם הצגת הרפרטים יתקיימו גגישות (מקוונות) נוספות.

ציון:

70% עבודת הסמינר
15% השתתפות פעילה
15% ביקורת ספר/ סרט

ספרות ההרתעה והדיון באסטרטגיות ההרתעה משקפים במידה רבה התפתחויות משמעותיות שהתרחשו בעולם בחצי המאה האחרונה. כך מחד ההרתעה קשורה קשר הדוק לעימותים שהתחוללו בזירה הבין-לאומית, החל מפרוץ המלחמה הקרה (ופיתוח הנשק הגרעיני), דרך העימותים שליוו אותה, ועד לאתגרים כמו הטרור הבין-לאומי, מדינות סוררות, וכן ההתמודדות עם האתגרים של לוחמת סייבר. מנגד התפתחות ספרות ההרתעה גם משקפת שינויים והתפתחויות תיאורטיות בתחום היחסים הבין לאומיים בכלל ובתיאוריות בנושאי ביטחון בפרט. כך, הקורס שישלב בין הסוגיות האמפיריות והתיאורטיות הללו יאפשר להבין טוב יותר לא רק את מהותה של אסטרטגיית ההרתעה בהקשרים השונים בה היא מופעלת, אלא גם כיצד אירועים ותהליכים בין-לאומיים שונים משפיעים על התפתחויות תיאורטיות. בנוסף, הקורס יאפשר להתמודד עם מספר שאלות מסקרנות הנוגעות לאסטרטגיית ההרתעה, להתפתחותה ולתנאים הדרושים להפעלה מוצלחת שלה. כך למשל, הקורס יבחן את השאלה האם אסטרטגיית ההרתעה היא אסטרטגיה מובנת מאליה לשחקנים שונים, או שמא הצלחתה תלויה בתהליכי למידה, ואינה אפשרית ליישום באופן אוטומטי בין שחקנים מתרבויות שונות.

מקורות הקריאה להלן מחולקים לקריאת חובה וקריאת רשות.

I. מבוא ומושגים מרכזיים

1. מהי אסטרטגיית ההרתעה (19 באוקטובר 2020)

Jervis, Robert. (1979). Deterrence Theory Revisited. *World Politics* 31(2): 289-324.

Morgan, M. Patrick. (2003). *Deterrence Now*. Cambridge: Cambridge University Press. pp. 1-26.

בשיעור יוצג מבנה הקורס וינתן מבוא כללי לשאלה מהי אסטרטגיית ההרתעה. בשיעור יערך דיון במיקום ספרות ההרתעה ביחס לגישות אחרות להסבר היעדר אלימות. בנוסף, השיעור ידון במספר הבחנות מרכזיות הקשורות לספרות זו כמו למשל בין הרתעה ודיפלומטיה כופה, בין הרתעה כללית ומיידית, וכן בין הרתעה על-ידי מניעה לבין הרתעה על-ידי איום. כמו כן השיעור יסקור בצורה כללית את התפתחות ספרות ההרתעה.

בנוסף נדון בגורמים שונים המשפיעים על הפעלה מוצלחת של אסטרטגיית ההרתעה. הטענות המרכזיות נוגעות לכך שלהפעלה מוצלחת של הרתעה יש צורך לא רק ביכולות, אלא גם בכוונות לנכונות לשימוש באותן היכולות. בתוך כך תיבחן בשיעור זה השאלה האם אומנם מוניטין ואמינות הם גורמים המסייעים ליישום מוצלח של אסטרטגיית ההרתעה והאם ניתן להגדיל את המוניטין והאמינות של שחקנים.

לרקע נוסף על ספרות ההרתעה,

Huth, Paul. (1999). Deterrence and International Conflict: Empirical Findings and Theoretical Debates. *Annual Review of Political Science* 2: 25-48.

Zagare, Frank C. (1996). Classical Deterrence Theory: A Critical Assessment. *International Interactions* 21(4): 365-87.

Lupovici, Amir (2010). The Emerging Fourth Wave of Deterrence Theory—Toward a New Research Agenda. *International Studies Quarterly* 54(3): 705-32.

לקריאה נוספת על התנאים להצלחת ההרתעה,

Levy, S. Jack. (1989). Quantitative Studies of Deterrence. Success and Failure. In Paul C. Stern., Robert Axelrod, Robert Jervis and Roy Rander (eds.) *Perspective on Deterrence*. New York: Oxford University Press. pp. 98-133.

Williams, Phil. (1975). "Deterrence" in John Baylis, Ken Booth, John Garnett and Phil Williams (eds.) *Contemporary Strategy. Theories and Policies*. London: Croom Helm. pp. 67-88.

בר, מיכה. (1990). קווים אדומים באסטרטגיית ההרתעה הישראלית. תל-אביב: משרד הביטחון – ההוצאה לאור, מערכות. עמ' 28-48.

2. הרתעה מורחבת והקשיים במחקר של הרתעה (26 באוקטובר 2020)

Huth, Paul. (1988). *Extended Deterrence and the Prevention of War*. New Haven: Yale University Press. pp. 15-27.

Lebow, Ned. Richard. and Stein, Gross. Janice. (1990). "The Elusive Variable" in *World Politics*. No. 42(3): 336-69.

השיעור דן בסוגיית ההרתעה המורחבת, אשר מהווה את אחד מן הפיתוחים המרכזיים בספרות ההרתעה. בתוך כך תיבחן בשיעור זה השאלה האם הלוגיקה והתנאים של הצלחת הרתעה תקפים גם כאשר האיום המרתיע מופעל על צד שלישי. חלקו השני של השיעור יעסוק בבעיות השונות (המתודולוגיות והתיאורטיות) בקביעת הצלחת הרתעה, כמו למשל הקושי בזיהוי ההצלחה של הרתעה (כיון שרק כאשר היא נכשלת, יש אינדיקציות אפשריות לכך שהיא הייתה קיימת קודם). השיעור גם יציג מספר פתרונות שהוצעו בספרות המחקרית לבעיה זו, כמו התמקדות בכישלונות והצלחות של הרתעה מיידית או שימוש בגישה של יריבים נצחיים.

לקריאה נוספת על הרתעה מורחבת,

Harvey, Frank. (1997) Deterrence and Ethnic Conflict: The Case of Bosnia-Herzegovina, 1993–1994. *Security Studies* 6(3): 181-209.

Smith, Alastair. (1998). Extended deterrence and Alliance Formation. *International Interactions*, 24(4): 315-343.

לקריאה נוספת על הקשיים בחקר הרתעה,

Huth, Paul. and Russett, Bruce. (1990). Testing Deterrence Theory. *World Politics* 42(4): 466-501.

Fearon, James. (2002). Selection Effects and Deterrence. *International Interactions* 28(1). pp. 5-29.

Harvey, Frank. (1999). Rigor Mortis or Rigor, More Tests. Necessity, Sufficiency and Deterrence Logic. *International Studies Quarterly* 42(4): 675-707.

Huth, Paul. and Russett, Bruce (1993). General Deterrence between Enduring Rivals: Testing Three Competing Models. *American Political Science Review*. 87(1): 61-73.

3. המלחמה הקרה והתפתחות והתמסדות אסטרטגיית ההרתעה (2 בנובמבר 2020)

Adler, Emanuel. (1992). The Emergence of Cooperation: National Epistemic Communities and the International Evolution of the Idea of Nuclear Arms Control. *International Organization*. 46(1): 101-45.

Kaplan, Fred. (1991). *The Wizards of Armageddon*. Stanford: Stanford University Press, pp. 9-32, and 174-231.

השיעור ידון בהשפעות פיתוח הנשק הגרעיני והמלחמה הקרה, ובשאלה האם הייתה זו פצצת האטום שיצרה את השינוי באסטרטגיה, או שנדרשו לכך עוד מספר שנים עם פיתוח פצצת המימן. חלקו השני של השיעור יעסוק בהתמסדות הרעיון החשוב והמנוגד לאינטואיציה של אסטרטגיית ה- (MAD) mutual assured destruction. השיעור ידון במשמעות אסטרטגיה זו בהשלכות שלה ובדרך שבה עיצבה את האסטרטגיות הן בארה"ב והן בבריה"מ, ובדרך בה הרעיון זכה להשפעה הולכת וגוברת מצידם של מקבלי החלטות ואסטרטגים.

לקריאה נוספת על פיתוח הנשק הגרעיני והשפעתו על התפתחות אסטרטגיית ההרתעה,

Bundy, McGeorge. (1988). *Danger and Survival*. New York: Random House. pp. 29-53.

Kahn, Herman. (1960). *On Thermonuclear War*. Princeton: Princeton University Press.

Kratochwil, V. Frederick. (1978). *International Order and Foreign Policy. A Theoretical Sketch of Post-War international Relations*. Colorado, Boulder: Westview Press. pp. 149-68.
Mueller, John. (1988). The Essential Irrelevance of Nuclear Weapons. Stability in the Postwar World". *International Security* 13(2): 55-79.

לקריאה נוספת על התפתחות רעיונות ההרתעה בארה"ב,

Kolkowicz, Roman. (1987). "Intellectuals and the Nuclear Deterrence System" in Kolkowicz, Roman (ed.) *The Logic of Nuclear Terror*. Boston: Allen & Unwin, 15-46.

Freedman, Lawrence. (2003). *The Evolution of Nuclear Strategy*. 3rd edition. New York: Palgrave Macmillan, 89-113.

Dickson, Paul. (1971). *Think Tanks*. New York: Atheneum.

Trachtenberg, Marc. (1991). *History and Strategy*. Princeton: Princeton University Press .pp. 3-46.

על ההתנגדות לרעיונות ההרתעה בארה"ב:

Gray, Colin. (1986). *Nuclear Strategy and National Style*. Lanham: Hamilton Press, pp. 45-63.

Johnston, Iain. Alastair. (1995). Thinking about Strategic Culture. *International Security* 19(4): 32-64.

Rosenberg, David, Allan. (1984). The Origins of Overkill. Nuclear Weapons and American Strategy, 1945-1960. *International Security* 7(4): 3-71.

Quester, H. George. (1987). Cultural Barriers to an Acceptance of Deterrence. In Kolkowicz, Roman (ed.) *The Logic of Nuclear Terror*. Boston: Allen & Unwin, pp. 82-108.

לקריאה נוספת על התמסדות רעיונות ההרתעה בארה"ב,

Blacker, D. Coit. (1991). Learning in the Nuclear Age: Soviet Strategic Arms Control Policy, 1969-89". In George W. Breslauer and Tetlock E. Philip (eds.) *Learning in U.S and Soviet Foreign Policy*. Colorado: Westview Press, pp. 429-68.

Evangelista, Matthew. (1999) *Unarmed Forces: The Transnational Movement to End the Cold War*. Ithaca: Cornell University Press, pp. 193-232.

Freedman, Lawrence. (2003). *The Evolution of Nuclear Strategy*, pp. 213-42.

Garthoff, L. Raymond. (1994). *Detente and confrontation: American-Soviet relations from Nixon to Reagan*. Washington D.C: The Brookings Institute, pp. 27-56, 146-226.

Nye, S. Joseph. (1987). Nuclear Learning and the U.S-Soviet Security Regime" in *International Organization* 41(3): 371-402.

Weber, Steven. (1991). Interactive Learning in U.S-Soviet Arms Control. In George W. Breslauer and Tetlock E. Philip (eds.) *Learning in U.S and Soviet Foreign Policy*. Colorado: Westview Press, pp. 784-824.

Schelling, Thomas. (1966). *Arms and Influence*, pp. 190-220.

Sienkiewicz, Stanley. (1978). SALT and Soviet Nuclear Doctrine. *International Security* 2(4): 84-100.

Lupovici, Amir. (2016) *The Power of Deterrence*. Cambridge: Cambridge University Press, pp. 51-70.

לופוביץ, אמיר. (2007). קהילות הרתעה: הצלחתה של נורמה רציונלית ביחסים בין מעצמות העל, 1973-1950. עבודת דוקטורט, האוניברסיטה העברית. עמ' 108-129, 235-245.

III. ביקורות על ספרות ההרתעה הרציונלית

במסגרת חלק זה של הקורס נדון בביקורות מרכזיות שהתפתחו לאורך השנים על הגישות המסורתיות (רציונליות/ריאליסטיות) של הרתעה מגישות מחקריות שונות. חוקרים מגישות פסיכולוגיות מדגישים אלמנטים תפיסתיים ורגשיים המשפיעים על אסטרטגיה זו (בניגוד להנחות הרציונליות של התיאוריה), ואילו החוקרים הפרשניים גם מאתגרים את הנחת השחקן הרציונלי, ומציעים לשלב היבטים של נורמות, שפה, שיח והבניות בחקר ההרתעה.

4. גישות פסיכולוגיות ותיאורית הפרוספקט (9 בנובמבר 2020)

Jervis, Robert. (1985). Perceiving and Coping with Threats in Jervis, Robert. Lebow, N. Richard. and Stein, Janice. (eds.) *Psychology and Deterrence*. Baltimore, Maryland: John Hopkins University Press. pp. 13-33.

Mercer, Jonathan. (2010). Emotional Beliefs. *International Organization* 64(1): 1-31.

בשיעור זה נדון בבעיות הקיימות בספרות הרתעה הנוגעות להתייחסות לשחקנים אוניטריים-רציונליים. במיוחד נעסוק בגישות פסיכולוגיות העוסקות בתפיסות, ברגשות וכן בגישות המבוססות על תורת הסיכויים (prospect theory).

לקריאה נוספת על גישות פסיכולוגיות להרתעה,

Jervis, Robert. (1979). Deterrence Theory Revisited. *World Politics* 31(2): 303-314.
(המאמר כולו מהווה פריט חובה לשיעור הראשון, לשיעור הנוכחי רלוונטים העמודים המצוינים).

Lebow, Ned. Richard. and Stein, Gross Janice. (1989). Rational Deterrence Theory: I Think, Therefore I Deter. *World Politics* 41(2): 208-224.

Mercer, Jonathan. (1996) *Reputation and International Politics*. Ithaca: Cornell University Press. pp. 44-73.

Schaub, Gray. (2004). Deterrence, Compellence, and Prospect Theory. *Political Psychology* 25(3): 389-411.

Snyder, L. Jack (1978). "Rationality at the Brink: The Role of Cognitive Processes in Failures of Deterrence". *World Politics* 30(3): 345-65.

Booth, Ken. (1979). *Strategy and Ethnocentrism*. London: Croom Helm, pp. 32-45.

על המחקר של רגשות ביחסים בין לאומיים, ראו

Crawford, Neta. (2000). "The Passion of World Politics: Propositions on Emotion and Emotional Relationships". *International Security* 24(4): 116-156.

Hymans, E. C. Jacques. (2006). *The psychology of Nuclear Proliferation: Identity, Emotions, and Foreign Policy*. Cambridge: Cambridge University Press. pp. 16-46.

Ross, A. G. Andrew. (2006). "Coming in From the Cold:" Constructivism and the Emotions". *European Journal of International Relations* 12(2): 197-222.

Saurette, Paul. (2006) You Dissin Me? Humiliation and Post 9/11 Global Politics. *Review of International Studies* 32(3): 495-522.

Steinberg, S. Blema. (1991) Shame and Humiliation in the Cuban Missile Crisis: A Psychoanalytic Perspective. *Political Psychology* 12(4): 653-690.

Lupovici, Amir. (2016) *The Power of Deterrence*. Cambridge: Cambridge University Press.

5. נורמות, זהות והרתעה (16 בנובמבר 2020)

Tannenwald, Nina. (2007). *The Nuclear Taboo: The United States and the Non-Use of Nuclear Weapons*. New York: Cambridge University Press, pp. 43-72.

Lupovici, Amir. (2016) *The Power of Deterrence*. Cambridge: Cambridge University Press, pp. 59-86 (Ch. 3).

חוקרים הציעו היבטים נורמטיביים הקשורים לאסטרטגיית ההרתעה. השיעור יבחין בין הגישות השונות עליהן מתבססים חוקרים אלה (אתיקה מול נורמות חברתיות), ויבחן את התרומה האפשרית של היבטים אלה להסבר התופעה של הרתעה והימנעות מאלימות. בין היתר, נדון באופן שבו אסטרטגיית ההרתעה עצמה יכולה להיות מובנת כ"נורמה". בחלקו השני של השיעור נעסוק באופן שבו שחקנים (כמו ישראל וארה"ב) נקשרים לאסטרטגיית ההרתעה שלהם, ובאופן שבו היקשרות זו משפיעה על התנהגותם. בין היתר, במצבים כאלה של היקשרות להרתעה, חוסר היכולת להרתיע הופך להיות איום לא רק לביטחון הפיסי של אותם שחקנים, אלא גם לזהותם כשחקנים מרתיעים ולכן מעורר תגובות רגשיות.

לקריאה נוספת על נורמות והרתעה,

Bull, Hedley. (1977). *The Anarchical Society: A Study in World Politics*. London: Macmillan, pp. 122-155.

Farrell, Theo. and Lambert, Helene. (2001). "Courting Controversy: International Law, National Norms and American Nuclear Use". *Review of International Studies*. 27(3). pp. 309-26.

Freedman, Lawrence. (2004). *Deterrence*. Cambridge: Polity Press. pp. 60-74

Nye, S. Joseph. (1986). *Nuclear Ethics*. New York: Macmillan. pp. 42-58.

Press-Barnathan, Galia. (2004) The War against Iraq and International Order: From Bull to Bush. *International Studies Review* 6(2). pp.195-212.

Price, Richard. and Tannenwald, Nina. (1996). Norms and Deterrence: The Nuclear and Chemical Taboos. In Peter J. Katzenstein. *The Culture of National Security: Norms and Identity in World Politics*. pp. 114-152.

Tannenwald, Nina. (2007). *The Nuclear Taboo: The United States and the Non-Use of Nuclear Weapons*. New York: Cambridge University Press. (זהו ספר מצוין שמומלץ מאוד לקרוא) (את כולו).

Walzer, Michael. ([1977]2002). *Just and Unjust Wars: A Moral Argument with Historical Illustrations*. New York: Basic Books. pp. 269-83.

Lupovici, Amir. (2016) *The Power of Deterrence*. Cambridge: Cambridge University Press, pp. 26-51.

6 . שיח, שפה והרתעה I (23 בנובמבר 2020)

Cohn, Carol. (1987). Sex and Death in the Rational World of Defense Intellectuals. *Signs: journal of women in culture and society* 12(4): 687-718

Lupovici, Amir. (2019) Toward a Securitization Theory of Deterrence — Theory Note. *International Studies Quarterly* 63(1): 177-186.

שיעור זה יהווה מבוא למחקרים העוסקים שימוש בגישות פרשניות (ובגישות ביקורתיות) לחקר ההרתעה (דיון שיימשך בשיעור הבא). בין היתר, מדגישות גישות אלה את השפה והשיח כמושא המחקר. אחת הסוגיות המרכזיות שיידונו בשיעור זה תהיה התיאוריה של סקירטיזשין (הבנייה של סוגיה מסוימת כאיום קיומי). בשיעור נדון לא רק באופן שבו ניתן לראות בהיבטים שונים של הפעלת האסטרטגיה מהלכי סקירטיזשין, אלא גם בשאלה כיצד התמקדות בסוג זה של מהלכים מאפשר להתמודד עם אתגרים תיאורטיים ומתודולוגיים שונים שעולים בהקשר של ספרות ההרתעה. [בחלקו האחרון של השיעור יוצגו הנחיות לכתיבת העבודה הסמינריונית]

לקריאה נוספת על גישות פוסט-מודרניות וקריטיות,

Klein, Bradley. (1994). *Strategic Studies and World Order*. Cambridge: Cambridge University Press. pp. 106-22.

Luke, W. Timothy. (1989). What's Wrong with Deterrence ? A Semiotic Interpretation of National Security Policy. In James Der Derian and Michael J. Shapiro. *International/Intertextual Relations*. New York: Lexington Books, pp. 207-229.

לקריאה נוספת על שפה, שיח והרתעה,

Chilton, Paul. (1985). Words, Discourse and Metaphors: The Meanings of Deter, Deterrent and Deterrence. In Chilton, Paul. (1985). (ed). *Language and the Nuclear Arms Debate: Nukespeak Today*, pp. 103-27.

Vuori, Juha A. (2016). Deterring Things with Words: Deterrence as a Speech Act. *New Perspectives* 24(2): 23-50.

לקריאה נוספת על סקירטיזשין,

Buzan, Barry. Waever, Ole and de Wilde Jaap. (1998). *Security: A New Framework for Analysis*. Boulder: Lynne Rienner. pp. 1-48.

Balzacq, Thierry. (2005). The Three Faces of Securitization: Political Agency, Audience and Context. *European Journal of International Relations* 11(2): 171-201.

Balzacq, Thierry. (2011). A Theory of Securitization: Origins, Core Assumptions, and Variants. In *Securitization Theory: How Security Problems Emerge and Dissolve*, edited by Thierry Balzacq, 1-30. Oxon: Routledge.

Elbe, Stefan. (2006) Should HIV/AIDS Be Securitized? The Ethical Dilemmas of Linking HIV/AIDS and Security. *International Studies Quarterly* 50: 119-44.

Knudsen, F. Olav. 2001. Post-Copenhagen Security Studies: Desecuritizing Securitization. *Security Dialogue* 32(3): 355-368.

McDonald, Matt (2011): Deliberation and Resecuritization: Australia, Asylum-Seekers and the Normative Limits of the Copenhagen School. *Australian Journal of Political Science*

46(2): 281-295.

Moravcsik, Andrew. (1999). Is Something Rotten in the State of Denmark? Constructivism and European Integration. *Journal of European Public Policy* 6(4): 669-81.

Salter, Mark B. & Mutlu, Can E. (2013): Securitisation and Diego Garcia. *Review of International* 39(4): 815-834.

7. שיח, שפה והרתעה II (תרבות פופולרית, מגדר והרתעה) (30 בנובמבר 2020)

← זהו גם המועד האחרון לאישור נושא העבודה הסמינריונית.

Dr. Strangelove or: How I Learned to Stop: סטריינגלב בסרט ד"ר סטריינגלב Worrying and Love the Bomb ולאחריו נדון בשאלות הנוגעות למקום של אסטרטגיית ההרתעה בתרבות הפופולרית.

Maloney, Sean M. (2020). *Deconstructing Dr. Strangelove: The Secret History of Nuclear War Films*. University of Nebraska Press.

מספרי העמ' המדויקים יימסרו בהמשך.

לקריאה נוספת,

Payne, A. Rodger. (Forthcoming) Grappling with *Dr. Strangelove's* "Wargasm" Fantasy. *International Studies Review*.

לרקע נוסף על הסרט ד"ר סטריינגלב,

Lipschutz, Ronnie. (2001). *Cold War Fantasies. Film, Fiction, and Foreign Policy*. Lanham, Maryland: Rowman & littlefield, pp. 86-94.

לרקע נוסף על תרבות פופולרית ויחסים בין-לאומיים,

Daniel, J. Furman, Iii, and Paul Musgrave. (2017). Synthetic Experiences: How Popular Culture Matters for Images of International Relations. *International Studies Quarterly* 61 (3): 503–16.

Grayson, Kyle, Matt Davies, and Simon Philpott. (2009). Pop Goes IR? Researching the Popular Culture— World Politics Continuum. *Politics* 29(3): 155–63.

Lipschutz, Ronnie. (2001). *Cold War Fantasies. Film, Fiction, and Foreign Policy*. Lanham, Maryland: Rowman and Littlefield, (כפי שצויין לעיל, חלק מהספר עוסק ספציפית בד"ר סטריינגלב)

Press Barnathan, Gallia. (2017). Thinking about the Role of Popular Culture in International Conflicts. *International Studies Review* 19(2): 166-184.

Sachleben, Mark. (2014). *World Politics on Screen: Understanding International Relations through Popular Culture*. Lexington: University Press of Kentucky.

לקריאה נוספת על מגדר ויחסים בין-לאומיים,

Elshtain, Jean Bethke. (1995). *Women and War*. Chicago: University of Chicago Press.

Enloe, Cynthia. (2014). *Bananas, Beaches and Bases: Making Feminist Sense of International Politics*. Los Angeles: University of California Press, 2nd Edition.

Goldstein, S. Joshua. (2004) *War and Gender*. Cambridge: Cambridge University Press, 2nd Edition.

Moon, Katharine. (1997). *Sex among Allies: Military prostitution in U.S.-Korean Relations*. New York: Columbia University Press. pp. 1-56.

Sjoberg, Laura. (2013). *Gendering Global Conflict: Towards a Feminist Theory of War*. Columbia University Press.

Sylvester, Christine. (2010). *Feminist International Relations: An Unfinished Journey*. Cambridge: Cambridge University Press.

Tickner, J. Ann. (1992). *Gender and International Relations: Feminist Perspectives on Achieving Global Security*. New York: Columbia University Press.

IV. מקרי בוחן לאסטרטגיית ההרתעה

החלק הבא של הקורס יתמקד באופן שבו אסטרטגיית ההרתעה משפיעה על סכסוכים שונים ובתקופות שונות, ובאתגרים השונים עימם שחקנים מתמודדים.

8. אסטרטגיית ההרתעה של ישראל (6 בדצמבר 2020)

בר-יוסף, אורי. (1999). 50 שנות הרתעה ישראלית: לקחי העבר ומסקנות לעתיד. *מערכות*. 366-367 עמ' 12-29.

כהן, אבנר. (2005). *הטאבו האחרון*. תל-אביב: כנרת, זמורה-ביתן. עמ' 41-71, 166-188.

מיכה בר, *קווים אדומים*. עמ' 155-167.

Maoz, Zeev. (2003). The Mixed Blessing of Israel's Nuclear Policy. *International Security* 28(2): 44-77.

בשיעור נדון בהרתעה כחלק מהמשולש האסטרטגי של ישראל המבוסס על הרתעה, התראה והכרעה. השיעור יבחן את הדרך שבה ישראל יישמה את אסטרטגיית ההרתעה (קונבנציונלית וגרעינית) לאורך השנים כולל בעימות עם הפלשתינאים. בין היתר, ייבחנו השאלות הנוגעות למקורותיה של תפיסת ההרתעה בחשיבה האסטרטגית הישראלית.

לקריאה נוספת,

אהרונוסון, שלמה. (1995). *נשק גרעיני במזרח התיכון. מבן גוריון ובחזרה*. כרך ב'. ירושלים: אקדמון. עמ' 449-468.

כהן, אבנר. (2005) *הטאבו האחרון*. תל-אביב: זמורה ביתן. עמ' 246-264.

כהן, אבנר. (2000). *ישראל והפצצה*. ירושלים: שוקן. עמ' 19-26, 84-112.

עברון, יאיר. (1987). *הדילמה הגרעינית של ישראל*. ישראל: הקיבוץ המאוחד, יד טבנקין/מכון ישראל גלילי לחקר כוח המגן. עמ' 41-78, 227-266.

עברון, יאיר. (2007). "ההרתעה ומגבלותיה" ב- מאיר אלרן ושלמה ברום (עורכים). *מלחמת לבנון השנייה – היבטים אסטרטגיים*. תל-אביב: ידיעות אחרונות. עמ' 34-45.

פלדמן, שי. (1983). הרתעה גרעינית לישראל. תל-אביב: הקיבוץ המאוחד.

פלדמן, שי. (1992). "ההרתעה הישראלית ומלחמת המפרץ", ב- יוסי אלפר (עורך). *מלחמה במפרץ: השלכות על ישראל*. תל-אביב: מכון יפה. 7

Almog, Doron. (2004-5). Cumulative Deterrence and the War on Terrorism. *Parameters* 34(4). pp. 4-19.

Brym, Robert J. and Bader Araj (2006) Suicide Bombing as Strategy and Interaction: The Case of the Second Intifada. *Social Forces* 84 (4): 1969-86.

Evron, Yair. (1987). *War and Intervention in Lebanon: The Israeli-Syrian Deterrence Dialogue*. London : Croom Helm.

Lieberman, Elli. (2013) *Reconceptualizing Deterrence: Nudging toward Rationality in Middle Eastern Rivalries*. New York: Routledge.

Shimshoni, Jonathan. (1988). *Israel and Conventional Deterrence: Border Warfare from 1953 to 1970*. Ithaca, NY: Cornell University Press. (ראה גם לעיל על מאזן האינטרסים)

Stein, Gross. Janice. (1996). Deterrence and Learning in an Enduring Rivalry: Egypt and Israel, 1948-73. *Security Studies* 6(1): 104-52.

Lupovici, Amir. (2016) *The Power of Deterrence*. Cambridge: Cambridge University Press, Chapter 5.

9. הרתעה והמעצמות האסייתיות (13 בדצמבר 2020)

← בשיעור זה נעבור על ההנחיות להצגת הרפרט בכיתה, וכן על האופן שבו העבודה צריכה להיות כתובה.

Hagert, T. Devin. (1995-1996). Nuclear Deterrence in South Asia: The 1990 Indo-Pakistani Crisis. *International Security* 20(3): 79-114.

Ganguly, Sumit. (1990). Deterrence Failure Revisited: The Indo-Pakistani War of 1965. *Journal of Strategic Studies*. 13(4): 77-93

Fravel, M. Taylor and Medeiros S. Evan. (2010). "China's Search for Assured Retaliation: The Evolution of Chinese Nuclear Strategy and Force Structure". *International Security* 35(2): 48-87.

בשיעור יבחן עד כמה השפיעה אסטרטגיית ההרתעה על היחסים בין הודו ופקיסטאן, שתי מעצמות אזוריות, שפיתחו יכולות גרעיניות. בנוסף, נעסוק במאפיינים הייחודיים של ההרתעה הסינית, וננסה להבין איזה סוג של אסטרטגיה של הרתעה אימצה מדינה זו, אשר לאורך שנים רבות יחסית החזיקה אומנם ביכולת גרעינית אך זו הייתה מוגבלת. בנוסף, נבחן את השאלה האם תהליכי המודרניזציה שעובר הצבא הסיני מעידים על שינוי בתפיסות המסורתיות הסיניות לגבי הרתעה.

לקריאה נוספת על המקרה ההודי-פקיסטני,

Basur, M. Rajesh. (2006). *Minimum Deterrence and India's Nuclear Security*. Stanford: Stanford University Press.

Clark, T. Mark. (2004). Small Nuclear Powers. In Henry D. Sokolski (eds.) *Getting MAD: Nuclear Mutual Assured Destruction, Its Origins and Practice*. Washington, DC: The Strategic Studies Institute. pp. 277-316.

Available online at

<http://www.strategicstudiesinstitute.army.mil/Pubs/display.cfm?pubid=585f>

Rajain, Arpit. (2005). *Nuclear Deterrence in Southern Asia*. Sage. (especially pp. 353-88, and 197-275, 276-352).

Varadarajan, Latha. (2004). "Constructivism, Identity and Neoliberal (In)Security". *Review of International Studies* 30. pp. 319-41.

לקריאה נוספת על המקרה הסיני,

Freedman, Lawrence. (2003). *The Evolution of Nuclear Strategy*. 3rd edition. New York: Palgrave Macmillan. pp. 258-68.

Johnston Alastair Iain (1995-1996). China's New 'Old Thinking': The Concept of Limited Deterrence. *International Security* 20(3): 5-42

Mulvenon, James. (2004). Chinese and Mutually Assured Destruction: Is China Getting MAD?" In Henry D. Sokolski (eds.) *Getting MAD: Nuclear Mutual Assured Destruction, Its Origins and Practice*. Washington, DC: The Strategic Studies Institute, pp. 239-59.

V. אתגרים חדשים

החלק הבא של הקורס יבחן את השאלה האם אסטרטגיית ההרתעה ישימה גם להתמודדות עם איומים שונים שזוכים היום לדגש רב יותר במחקר לעומת הדיון באפשרות ההרתעה שלהם בתקופת המלחמה הקרה, כמו האיומים של טרור, של מדינות סוררות, של סכסוכים אתניים וכן איומים במרחב הקיברנטי.

10. הרתעה "מדינות סוררות" והרתעה טרור (20 בדצמבר 2020)

שני שיעורים הבאים ידונו באפשרות השימוש באסטרטגיית ההרתעה כנגד ארגוני טרור וכנגד מדינות סוררות. באופן ספציפי בשיעורים אלה ייבחנו הגישות השונות לאסטרטגיית ההרתעה ותיבחן השאלה האם הגורמים המתוארים בספרות להצלחת אסטרטגיה זו יכולים להיות רלוונטיים גם להתמודדות עם אתגרים אלה.

Lebovic, James H. (2007) *Deterring International Terrorism and Rogue States: US National Security Policy after 9/11*. London: Routledge, pp. 26-71.

Trager, F. Robert and Dessislava P. Zagorcheva. (2005) *Deterring Terrorism: It Can Be Done*. *International Security* 30(3). pp. 87-123.

לקריאה נוספת על הרתעה ומדינות סוררות,

Dror, Yehezkel. (1971). *Crazy States. A Counterconventional Strategic Problem*. Lexington, Massachusetts: Health Lexington Books, pp. 73-91.

Garfinkle, Adam. (1995). An Observation on Arab Culture and Deterrence: Metaphors and Misgivings. In Efraim Inbar (ed.) *Regional Security Regimes: Israel and its Neighbors*. Albany: State University of New York Press. pp. 201-229.

Jervis, Robert. (2003) The Confrontation between Iraq and the US: Implications for the Theory and Practice of Deterrence. *European Journal of International Relations* 9(2): 315-337.

Morgan, (2003) *Deterrence Now*, pp. 269-79.

Sagan, Scott. D. (1995) More Will Be Worse. In Kenneth N. Waltz and Scott D. Sagan. (eds.) *The Spread of Nuclear Weapons: A Debate Renewed*. New York: Norton, pp. 46-87.

Smith, N. Derek. (2006) *Deterring America. Rogue States and the Proliferation of Weapons of Mass Destruction*. Cambridge: Cambridge University Press. (זהו ספר מצוין, והוא וכולו) (ממומלץ)

Waltz, N. Kenneth. (1995). More May be Better. In Kenneth N. Waltz and Scott D. Sagan. (eds.) *The Spread of Nuclear Weapons: A Debate Renewed*. New York: Norton, pp.1-45.

לקריאה נוספת על הרתעה וטרור,

Almog, Doron. (2004-5). Cumulative Deterrence and the War on Terrorism. *Parameters*. 34(4). pp. 4-19. (המאמר הוצג כפריט רשות בשיעור על ישראל)

Ganor, Boaz. (2005) *The Counter-Terrorism Puzzle: A Guide for Decision Makers*. Rutgers: Transaction Publishers.

Gressang, S. Daniel. IV. (2001). Terrorism in the 21st Century: Reassessing the Emerging Threat. In Max Manwaring (ed.) *Deterrence in the 21st Century*. Portland, Oregon: Frank Cass. pp. 72-97.

Lebovic, H. James. (2007) *Deterring International Terrorism and Rogue States : US National Security Policy after 9/11*. London: Routledge, pp. 104-46.

Pape, Robert A. (2003). The Strategic Logic of Suicide Terrorism. *American Political Science Review* 97: 343-361.

Posen, R. Barry. (2001/2). The Struggle Against Terrorism: Grand Strategy, Strategy, and Tactics. *International Security* 26(3): 39-55

11. הרתעה וסייבר (27 בדצמבר 2020)

Libicki, C. Martin (2009). *Cyber Deterrence and Cyber War*. Santa Monica, CA: RAND Corporation. pp. 23-74. [כך שמי שמתמצא 23-38 עמי] 39]. 'בעניין יכול להתחיל מעמ

הפריט זמין גם בכתובת הבאה :

www.rand.org/pubs/monographs/2009/RAND_MG877.pdf

Nye, S. Joseph. (2017) Deterrence and Dissuasion in Cyberspace. *International Security* 41(3): 44-71.

השאלה העולה בשיעור זה היא האם וכיצד ניתן ליישם באופן מוצלח אסטרטגיה של הרתעה כנגד איומים קיברנטיים. שאלה זו תיבחן גם לאור סוגי השחקנים השונים היכולים להפעיל לוחמת מידע כמו האקרים בודדים, ארגונים ומדינות, וכן לאור סוגי האיומים הכרוכים בלוחמת סייבר: כלכליים (לוחמת מידע כנגד מטרות פיננסיות), טרור (כנגד תשתיות אזוריות), וביטחוני (כנגד מטרות ביטחוניות).

לקריאה נוספת,

Denning E. Dorothy. (1999). *Information Warfare and Security*. New York: Addison-Wesley, pp. 21-42.

Libicki, C. Martin. (2007). *Conquest in Cyberspace: National Security and Information Warfare*. New York: Cambridge University Press.

Libicki, C. Martin (2009). *Cyber Deterrence and Cyber War*. Santa Monica, CA: RAND Corporation. [חלקי הספר הנתרים שאינם מופיעים בקריאת החובה]

Ratray, J. Gregory. (2001). *Strategic Warfare in Cyberspace*. Cambridge, MS : The MIT Press, pp. 461-81.

Harknett, J. Richard. (1996). Information Warfare and Deterrence. *Parameters* 26(3): 93-107

Timothy, L. Thomas. (1996-7). "Deterring Information Warfare: A New Strategic Challenge". *Parameters* 26(4): 81-91.

Morgan, M. Patrick. (2010). Applicability of Traditional Deterrence Concepts and Theory to the Cyber Realm. In: *Proceedings of a Workshop on Deterring Cyberattacks Informing Strategies and Developing Options for U.S. Policy*. Washington, DC: The National Academies, pp. 55-76.

לופוביץ, אמיר. (2011). "לוחמה קיברנטית והרתעה: מגמות ואתגרים במחקר", *צבא וביטחון* 3(3): 41-52.

Lupovici, Amir. (2016). The 'Attribution Problem' and the Social Construction of 'Violence': Taking Cyber Deterrence Literature a Step Forward. *International Studies Perspectives* 17(3): 422-442.

לקריאה נוספת על המרחב הקיברנטי,

Eriksson J and Giacomello G (2006) The Information Revolution, Security, and International Relations: (IR)relevant Theory? *International Political Science Review* 27(3): 221-244.

Nazli Choucri (2000). Introduction: CyberPolitics in International Relations *International Political Science Review* 21(3): 243-263.

Saco, Diana. (1999). Colonizing Cyberspace: National Security and the Internet. In *Cultures of Insecurity: States, Communities, and the Production of Danger*, edited by Jutta Weldes, Mark Laffey, Hugh Gusterson, and Raymond Duvall. Minneapolis: University of Minnesota Press. pp. 268-272. [The History of the Internet]

Dunn Cavelti, Myriam. (2008) *Cyber-Security and Threat Politics*. New York: Routledge, pp. 1-23.

VII. רפרטים וסיכום

← מספר השיעורים שיוקדשו לרפרט ייקבע על-פי מספר התלמידים בקורס (כך שיתכן ויהיו שינויים בהתאם למספר תלמידי הקורס).

12. רפרטים (4 בינואר 2021)

13. רפרטים + סיכום: אתגרים וכיוונים עתידיים למחקר (11 בינואר 2021)

Kent, Jonathan, Norman Kelsey, Tennis H. Katherine. (Forthcoming) Changing Motivations or Capabilities? Migration Deterrence in the Global Context, *International Studies Review*.

לקריאה נוספת,

Morgan, 2003. *Deterrence Now*. pp. 42-79.

Williams, C. Michael. (1992). Rethinking the "Logic" of Deterrence. *Alternatives* 17(1): 67-93.

Lupovici, Amir (2010). The Emerging Fourth Wave of Deterrence Theory—Toward a New Research Agenda. *International Studies Quarterly* 54(3): 705-32.

הקרנת קטע מפרק מהסדרה "כך אדוני ראש הממשלה" על הרתעה גרעינית.

